

Valmisteltava asia	Kouluterveydenhuollon lääkärin laajan terveystarkastuksen palveluseteli
Asiasta päättävä taho	
Esittelijä	Susanna Pitkänen, terveystarkastus ja sairaanhoito palvelujohtaja
Valmistelijat	Hanna Eronen, perhekeskus- ja mielenterveyspalvelujen lääketieteellisen tuen ylilääkäri
Arvioitavan asian kuvaus ja taustat	<p>Vaikutusten arvioinnin laatiminen kouluterveydenhuollon lääkärin laajan terveystarkastuksen palvelusetelistä päätettäessä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kouluterveydenhuollon lääkärintarkastukset tuotetaan perhekeskuspalvelujen lääkärin ja vastaanottopalvelujen toimesta (tepas) • Palvelujen saatavuus on heikentynyt lääkärin puutteen vuoksi ja palvelua on ollut saatavilla vain tarvelähtöisesti • Palvelujen saatavuuden heikentymisellä on merkittäviä vaikutuksia siihen, että hyvinvointialueella ei pystytä toteuttamaan lakisääteistä ennaltaehkäisevää lääkärin palvelua eikä lääkärin palveluja ole saatavilla yhdenvertaisesti. Ennaltaehkäisevän työn puuttumisen vaikutukset nähdään usein vasta pitkän viiven jälkeen • Kouluterveydenhuollon laajan lääkärintarkastuksen palveluseteli parhaimmillaan mahdollistaa palvelujen saatavuuden kohenemisen, Keusoten omien työntekijöiden työkuorman vähenemisen sekä mahdollistaa varhaisen ja oikea-aikaisen lääketieteellisen tuen lapsille ja nuorelle, kun sen tarve todetaan
Ehdotetut vaihtoehdot	<p>VE 0 Nykytilanne (= ei palveluseteliä)</p> <p>VE 1 Palvelusetelin käyttöönottoa ei oteta käyttöön</p> <p>VE 2 Palveluseteli otetaan käyttöön</p>

Vaikutuskohde	VE 0 Nykytilanne (= ei palveluseteliä käytössä)	VE 2 Palveluseteliä ei oteta käyttöön	VE 3 Palveluseteli otetaan käyttöön
Kuntalainen	<p>Kouluterveydenhuollon palveluseteliä ei ole käytössä ja palvelut tuotetaan omana tuotantona</p> <ul style="list-style-type: none"> Kouluterveydenhuollon lääkärintarkastusten saatavuus on heikentynyt lääkäripulan vuoksi. Lääkärinaika kouluterveydenhuollossa annetaan vain tarvelähtöisesti ns. huolilapselle. Suurimmalle osalle lääkärintarkastusaikaa ei voida tarjota ollenkaan <ul style="list-style-type: none"> palvelujen saatavuudessa on kuntakohtaisia eroja, joka asettaa asiakkaat eriarvoiseen asemaan Lääkärien äkillisissä poissaoloissa ei ole tarjolla korvaavaa aikaa, terveydenhoitajat joutuvat siirtämään asiakkaita kiireellisten asioiden tieltä asiakkaat eivät saa lakisääteistä palvelua. Tämä aiheuttaa asiakkaiden 	<p>Kouluterveydenhuollon palveluseteliä ei oteta käyttöön ja palvelut tuotetaan pääosin omana tuotantona</p> <ul style="list-style-type: none"> Kouluterveydenhuollon lääkärintarkastusten saatavuuden haasteet jatkuvat <ul style="list-style-type: none"> Kuntakohtaista eroa palvelujen saatavuudessa voidaan pyrkiä vähentämään resurssisijoittelulla asiakkaat eivät saa lakisääteistä palvelua oikea-aikaisesti, asiat monimutkaistuvat pitkittyessään ja puuttuvien palveluiden vaikutus voi olla nähtävissä vasta pitkän ajan jälkeen asiakkaiden omat kustannukset saattavat kasvavaa lisääntyneiden muiden palvelujen käytön vuoksi Kouluterveydenhuollon palvelut ovat asiakkaille maksuttomia 	<p>Kouluterveydenhuollon palveluja tuotetaan osin palvelusetelillä ja osin omana tuotantona</p> <ul style="list-style-type: none"> Kouluterveydenhuollon lääkäripalvelujen saatavuus todennäköisesti kohenee ja palveluja on saatavilla oikea-aikaisemmin ja kaikkien kuntien alueella <ul style="list-style-type: none"> asiakkaat pääsevät yhdenvertaisesti palveluihin asiakastyytyväisyys paranee palveluseteli parhaimmillaan lisää asiakkaan valinnan mahdollisuuksia, parantaa palvelujen saatavuutta sekä monipuolistaa palvelutuotantoa. Palvelun saamiseksi huoltajan/puolesta asioijan tulee olla aktiivinen ajan saamiseksi, myös palveluun pääseminen saattaa vaatia kulkemista

	<p>tyytymättömyyttä ja lisää reklamaatioiden määrää</p> <ul style="list-style-type: none"> asiakkaiden ongelmat ovat joissain tilanteissa monimutkaistuneet ja pitkittyneet, kun oikea-aikaista lääkärintarkastusta ei ole ollut saatavilla asiakkaiden omat kustannukset ovat saattaneet kasvavaa sillä osa asiakkaista on asioinut yksityisellä puolella puutteellisten lääkärintarkastusten vuoksi Kouluterveydenhuollon palvelut ovat asiakkaille maksuttomia 		<ul style="list-style-type: none"> Kouluterveydenhuollon palvelut ovat asiakkaille maksuttomia
<p>Talousvaikutukset Lyhyellä tähtämellä Pitkällä tähtämellä</p>	<p>Lyhyen tähtäimen talousvaikutukset</p> <ul style="list-style-type: none"> Kouluterveydenhuollon lääkäripalvelujen saatavuuden heikentymisestä aiheutuu säännöllisesti kustannuksia <ul style="list-style-type: none"> Terveystieteiden työpäivä kuluu kohtuuttomasti siihen, että he joutuvat selviämään yksin työssä, jossa tulisi olla lääkäri työparina Esimiesten työpäivä kuluu paljon reklamaatioihin vastaamiseen Käytetään ostopalvelulääkäreitä Lääkäreille tulee ylityötä 	<p>Lyhyen tähtäimen talousvaikutukset</p> <ul style="list-style-type: none"> Kouluterveydenhuollon lääkäripalvelujen saatavuuden heikentymisestä aiheutuu säännöllisesti kustannuksia <ul style="list-style-type: none"> Keusoten omien työntekijöiden aikaa menee kohtuuttomasti työpäivä reklamaatioihin vastaamiseen palvelujen tuottamiseksi rekrytoidaan lisää ostolääkäreitä, joka lisää kustannuksia 	<p>Lyhyen tähtäimen talousvaikutukset</p> <ul style="list-style-type: none"> Kustannukset alkuun kasvavat, kun palvelua saadaan tuotettua Kustannusten nousua voidaan hillitä ja seurata parhaiten siten, että palveluseteli otetaan käyttöön asteittain sovitusta ikäluokista lähtien sekä kohdistamalla käyttö ensin niille alueille, jossa on suurin henkilöstövaje Ottamalla palveluseteli asteittain käyttöön saadaan kokemusta ja tietoa kustannuksista ja palvelun laadusta, jonka perusteella palvelusetelin käytön kohdistamista voidaan tarvittaessa arvioida nopeallakin aikataululla uudelleen

	<p>Pitkän tähtäimen talousvaikutukset</p> <ul style="list-style-type: none"> • Palvelujen tuottamiseksi on rekrytoitu jo nyt lisää ostolääkäreitä ja täyttämättömiä virkoja on yritetty täyttää • Lasten ja nuorten asiat saattavat komplisoitua tai terveys ja hyvinvointi voi heikentyä, kun oikea-aikaista lääkäripalvelua ei ole saatavilla ja tällöin kustannukset nousevat merkittävästi. Asiakkaat ohjautuvat myös muihin hyvinvointialueen palveluihin puutteellisten kouluterveydenhuollon palvelujen vuoksi • Nykytilanne johtaa omien työntekijöiden uupumiseen, todennäköisesti lisää sairaspöissaoloja ja henkilöstön nopeampaa vaihtuvuutta. Jatkuva rekrytointi ja uusien työntekijöiden perehdyttäminen nostaa kustannuksia 	<p>Pitkän tähtäimen talousvaikutukset</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lasten ja nuorten asiat saattavat komplisoitua tai terveys ja hyvinvointi voi heikentyä, kun oikea-aikaista lääkäripalvelua ei ole saatavilla ja tällöin kustannukset nousevat merkittävästi. Asiakkaat ohjautuvat myös muihin hyvinvointialueen palveluihin puutteellisten palvelujen vuoksi • Nykytilanne johtaa omien työntekijöiden uupumiseen, todennäköisesti lisää sairaspöissaoloja ja henkilöstön nopeampaa vaihtuvuutta. Jatkuva rekrytointi ja uusien työntekijöiden perehdyttäminen nostaa kustannuksia 	<p>Pitkän tähtäimen talousvaikutukset</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on ostopalvelulääkäreiden käytön väheneminen ja omien lääkärien ylityön väheneminen ja sitä kautta kustannusten pieneneminen • jos palvelun käyttöönotto onnistuu/vakiintuu ja palveluja tuotetaan osin palvelusetelillä, on mahdollista arvioida oman ja palvelusetelillä tuotetun palvelun laatua ja kustannuksia eroja <ul style="list-style-type: none"> ○ Arvio on, että terveystarkastusten määrä tulevaisuudessa hieman vähenee syntyvyyden laskun myötä mutta enenemässä määrin lääkäripalveluita tarvitaan lisätuen tarvisijoille • asiakkaiden oikea-aikainen palveluihin pääsy mahdollistaa asiakkaiden terveyden- ja hyvinvoinnin ylläpysymisen ja kohenemisen, jonka seurauksena muiden palvelujen tarve ja käyttö vähenee
--	--	--	---

<p>Organisaatio, henkilöstö</p>	<p>Organisaatio</p> <ul style="list-style-type: none"> Kouluterveys- ja lääkäripalvelujen saatavuuden haasteet vaikuttavat muiden tulosalueiden toimintaan ja asiakasprosessien sujuvuuteen yhteistyötä eri tahojen kanssa on tehty prosessien sujuvoittamiseksi ajantasaisen ja reaaliaikaisen tiedon muodostus palveluista on haasteellista nykyisten asiakas- ja potilastietojärjestelmien johdosta <p>Henkilöstö</p> <ul style="list-style-type: none"> nykyiset henkilöstöresurssit ja palvelujen toteuttamistavat eivät riitä vastaamaan asiakkaiden nykyisiin ja kasvaviin palvelutarpeisiin. Etenkin mielenterveyden pulmat, nepsy- ja käytösoireet, oppimisen pulmat ja päihteiden käyttö lapsilla ja nuorilla vaativat entistä useammin myös lääkäriä niukkoja henkilöstöresursseja tulisi saada kohdentumaan enenevässä määrin vaikuttaviksi todettuihin palveluihin 	<p>Organisaatio</p> <ul style="list-style-type: none"> Kouluterveys- ja lääkäripalvelujen saatavuuden haasteet vaikuttavat muiden tulosalueiden toimintaan ja asiakasprosessien sujuvuuteen entistä laajempaa yhteistyötä eri tahojen kanssa on tehtävä prosessien sujuvoittamiseksi eri tahojen kesken on arvioitava palvelujen erilaisia toteuttamistapoja ja organisointia ajantasaisen ja reaaliaikaisen tiedon muodostus palveluista helpottunee jatkossa yhtenäisen asiakas- ja potilastietojärjestelmän johdosta <p>Henkilöstö</p> <ul style="list-style-type: none"> nykyiset henkilöstöresurssit ja palvelujen toteuttamistavat eivät riitä vastaamaan asiakkaiden nykyisiin ja kasvaviin palvelutarpeisiin Työntekijöiden toimipisteestä joudutaan käymään keskustelua, jotta 	<p>Organisaatio</p> <ul style="list-style-type: none"> Kouluterveys- ja lääkäripalvelujen saatavuus kohenee ja asiakasprosessit hieman sujuvoittuvat entistä laajempaa yhteistyötä eri tahojen kanssa on tehtävä palvelujen järjestämiseksi ja prosessien edelleen sujuvoittamiseksi eri tahojen kesken on edelleen arvioitava palvelujen erilaisia toteuttamistapoja ja organisointia ajantasaisen ja reaaliaikaisen tiedon muodostus palveluista helpottunee jatkossa yhtenäisen asiakas- ja potilastietojärjestelmän johdosta Palveluseteli toimii parhaiten ns. omatoimiasiakkaiden kanssa. Moniammatillista työtä ja lisätukea tarvitsevat asiakkaat on tarkoitus hoitaa omana tuotantona. Tämä malli saattaa lisätä omien työntekijöiden työkuormaa, jos työlistalla on vain ns. huolilapsia. Hyvinvointialueen terveysasemat toimivat myös lääkäreiden koulutuspaikkana ja koulutuksen yhteydessä on huomioitava, että lääkäri hoitaa ennaltaehkäisevissä
--	--	---	--

		<p>lääkäripalveluita olisi yhdenvertaisesti tarjolla</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Työntekijät pääsääntöisesti vastustavat siirtymistä toisen kunnan alueelle työmatkojen pidentymisen vuoksi. Pakkosiirto johtaa usein irtisanoutumiseen • Työntekijöiden kuormitus ei vähene, työaika menee kiire-asioiden hoitoon ja työssä olevien lääkärien työmäärä on kohtuuton. Lääkäreiden ylityöt eivät vähene • niukkoja henkilöstöresursseja tulisi saada kohdentumaan enenevissä määrin vaikuttaviksi todettuihin palveluihin • palvelujen vaikuttavuutta sekä palvelujen erilaisia toteuttamistapoja ja organisointia on arvioitava laaja-alaisesti 	<p>palveluissa riittävän määrän kaikenlaisia lapsia, myös omatoimiasiakkaita</p> <p>Henkilöstö</p> <ul style="list-style-type: none"> • nykyisiä niukkoja henkilöstöresursseja saadaan kohdentumaan enenevissä määrin tarvelähtöisesti • palvelujen vaikuttavuutta sekä palvelujen erilaisia toteuttamistapoja ja organisointia on arvioitava laaja-alaisesti • on arvioitu, että kouluterveydenhuollon lääkärityö on edelleen haluttua työtä ja henkilöstön riittävä saatavuus säilyy <ul style="list-style-type: none"> ○ Jos kouluterveydenhuollon työkuorma saadaan kohtuulliseksi, on arvioitu, että ammattilaisten työhyvinvointi pysyy yllä ja kohenee ja työn vetovoima myös kasvaa • palvelusetelin käyttöönotto edellyttää uusien tehtävien ja toimintatapojen oppimista yli tulosaluerajojen <ul style="list-style-type: none"> ○ Palvelusetelin myöntävät kouluterveydenhuollon
--	--	--	---

			<p>terveydenhoitajat ja heidät tulee perehdyttää Effector-tietojärjestelmän käyttöönottoon ja hallintaan</p> <ul style="list-style-type: none"> o Kustannusten ja palvelusetelillä tuotetun työn laadun seuranta ja vertaamien omaan toimintaan vaatii esimiehiltä yhteistyötä ja uuden oppimista
Yritykset ja työllisyys	Yhteistyötä yksityisten palveluntuottajien kanssa tehdään ostolääkäriyön saamiseksi	Edistää hyvinvointialueen ja yksityisten palveluntuottajien yhteistyötä	Edistää hyvinvointialueen ja yksityisten palveluntuottajien yhteistyötä